

Bülten

İYİ YÖNETİŞİM

MART 2007
NO-2

Bu sayıda...

Bültenimizin bu 2. sayısındaki yazılar, TESEV araştırmacı ve yöneticilerinin katkılarından oluştu.

Dr. Yılmaz Argüden, çağımızda Düşünce Merkezleri'nin işlevlerini değerlendiriyor. Başarılı politikaların oluşumunda bilim ve teknolojinin yanı sıra paydaşların katkısını da sağlamak giderek kritik hale gelmekte. Dr. Argüden, bu süreçlerde sivil toplum düşünce merkezlerinin önemli bir rol oynamaya aday olduğuna dikkat çekiyor.

TESEV "İyi Yönetişim Kaliteli Yaşam" projesi direktörü deneyimli yönetici ve uzman Fikret Toksöz'ün "İyi Yönetişim İyi Yolda" başlıklı yazısında yaptığı tespitlerin ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. İbrahim Yıldırım ile Kars Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi Genel Sekreteri Sezai Yazıcı, yazılarında "İyi Yönetişim Kaliteli Yaşam" projesinin bu iki ildeki etkilerini değerlendiriyorlar.

Meltem Aslan ve Çiğdem Timurçin yine aynı proje kapsamında "katılımcı stratejik planlama" ve "hizmet memnuniyet araştırması" konularındaki uygulamaları anlatıyor ve değerlendiriyorlar.

İletişim danışmanı Deniz İnsel, projenin basındaki yansımalarını özetliyor.

Yönetişim alanındaki temel uluslararası kaynakların internet adreslerini de yararlı bulacağınızı umuyoruz.

Uluslararası kaynakları tarayacaklar için bir terminoloji notu: İngilizcede "governance" kavramı, bizim hem "yönetim" hem "yönetişim" sözcükleriyle karşıladığımız işlevi gösteriyor. Bu işlevi yürütmek için oluşan yapıyı gösteren government kavramını Türkçe'de yerine göre "hükümet" ya da "yönetim" sözcükleriyle karşılıyoruz. "Yönetişimdeki iyi uygulamaları" kapsayan "iyi yönetişim" (good governance) ise, ağırlıkla uluslararası kuruluşlar tarafından geliştirilen, çağdaş küresel normlar oluşturmaya dönük bilgi bütünü gösteriyor.

Ahmet Buldam

TESEV İyi Yönetişim Programı Direktörü

TESEV

DÜŞÜNCE MERKEZLERİ

DR. YILMAZ ARGÜDEN

02. SAYFA

"İYİ YÖNETİŞİM" İYİ YOLDA

FİKRET TOKSÖZ

04. SAYFA

SİVAS KENTİNDE...

PROF. DR.
İBRAHİM YILDIRIM

05. SAYFA

HİZMET MEMNUNİYET ARAŞTIRMALARI

ÇİĞDEM TİMURÇİN

06. SAYFA

KATILIM EK, YÖNETİŞİM BİÇİ...

SEZAI YAZICI

08. SAYFA

KATILIMCI STRATEJİK PLANLAMA

MELTEM ASLAN

10. SAYFA

BASINDAN YANSIMALAR

DENİZ İNSEL

12. SAYFA

FAYDALI LİNKLER

13. SAYFA

YENİ TESEV YAYINI "BÜTÇE KILAVUZU"

15. SAYFA

Düşünce Merkezleri

Dr. Yılmaz Argüden, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) Yönetim Kurulu Üyesi,
ARGE Danışmanlık Yönetim Kurulu Başkanı

Bu nedenle, gelecek için hayal kurup, bugünden hazırlık yapan bireyler; ar-ge ve tasarım konusuna kaynak ayırarak yenilikçilik ve yaratıcılık yetkinliklerini geliştiren şirketler ve gelecek politikalarını belirlemek için düşünce merkezleri kurarak fikri hazırlıklarını geliştiren ülkeler, arzu ettikleri geleceği hazırlama konusunda daha başarılı sonuçlar elde edebiliyorlar.

Dr. Yılmaz Argüden, ARGE Danışmanlık'ın Yönetim Kurulu Başkanı'dır. Aynı zamanda, Rothschild Türkiye Temsilciliği ve Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) Yönetim Kurulu üyeliği görevlerini de yürütmektedir. Deneyimlerini Boğaziçi Üniversitesi'nde ve Koç Üniversitesi MBA programında strateji dersi vererek ve çeşitli yayınlardaki köşe yazılarıyla paylaşmaktadır. Yaşam kalitesini yükseltme konusundaki çalışmaları nedeniyle Dünya Ekonomik Forumu tarafından Geleceğin 100 Global Lideri arasında seçilmiştir.

Düşünce eylemin temelidir. Bireyler, kurumlar ve toplumlardan gelecek için fikri hazırlık düzeyi yüksek olanlar, geleceği şekillendirebilmek konusunda da avantajlı olurlar. Gelecek, birçoğu kontrol edilemeyen bir dizi farklı trendin ve gelişmenin sonucunda şekillenir. Ancak geleceğin arzulan şeklide oluşması için ne kadar erken harekete geçilirse, arzulan gelecek şekillendirmek de o kadar daha kolay ve etkili olur.

Bu nedenle, gelecek için hayal kurup, bugünden hazırlık yapan bireyler; ar-ge ve tasarım konusuna kaynak ayırarak yenilikçilik ve yaratıcılık yetkinliklerini geliştiren şirketler ve gelecek politikalarını belirlemek için düşünce merkezleri kurarak fikri hazırlıklarını geliştiren ülkeler, arzu ettikleri geleceği hazırlama konusunda daha başarılı sonuçlar elde edebiliyorlar.

Ülkemizde uzun vadeli politika seçeneklerinin oluşturulduğu ve değerlendirildiği en önemli kurumlar kamu sektöründe yer alıyor. Bunların arasında Dışişleri Bakanlığı'nı, Genelkurmay Başkanlığı'nı ve belki Devlet Planlama Teşkilatı'nı sayabiliriz. Ancak, bu kurumlarda çalışanların pek de uzun olmayan dönemlerde farklı birimler arasında rotasyona tabi olmaları uzmanlaşmayı veya uzmanlık düzeyine gelenlerden uzun süreli olarak faydalanabilmeyi sınırlandırıyor.

Uzun vadeli politika seçeneklerini üretirken karşılaşılan bir başka sorun da bu çalışmaların farklı disiplinlerden gelen uzmanların ortak

çalışması olarak değil, tek bir uzmanlık alanından gelen uzmanların çalışması olarak gerçekleştirilmesidir.

Geliştirilen politikaların başarıyla uygulanabilmesi için sadece politika çalışmalarını yapan kamu kesiminin değil, gerek kamu sektöründe, gerekse özel sektördeki birçok aktörün de aynı doğrultuda uyumlu çalışması gerekiyor. Bu nedenle, politika üretiminin daha katılımcı ve paylaşılan bir süreç ile yürütülmesi, üretilen politikaların uygulanabilme olasılığını da artırıyor.

Ülkemizde politika üretmek ("policy analysis", "policy development") kavramı, politika yapmak ("politics") kavramı ile karıştırılıyor. Zaten politika kararlarımız da genellikle o kararlardan ne gibi etkilenmeler olabileceğini irdeleyen bilimsel çalışmalara dayandırılmıyor. Bu nedenle, ya bazı sonuçların hangi politika kararları neticesinde ortaya çıktığının farkına bile varılmıyor ya da yanlışlıkları düzeltmek üzere sık sık karar değiştiriliyor ve bunun sonucunda da toplumsal güven zedeleniyor. Örneğin, birçok gelişmiş ülkede vergi politikalarının oluşturulması süreci: (a) mükelleflerin de katılımını içeren kurumsal mekanizmaları, (b) kararlardan önce ve sonra ekonomik modelleme ile vergilerin etkilerinin değerlendirilmesini ve (c) şeffaf, açık, hesap verebilir bir yasalaşma sürecini içeriyor. Oysa, Türkiye'de genellikle vergi politikaları ekonomik etkileri irdelenmeden ve mümkün olduğunca kapalı kapılar ardında sadece gelir üretme hedefiyle oluşturuluyor. Bunun sonucunda da birçok sektörde ya kayıt dışı faaliyet artıyor ya da bu sektörler dünyayla rekabet edecek ekonomik boyuta gelemiyor.

Geleceğe ilişkin politika seçeneklerinin oluşturulması sürecinde farklı kesimlerden ve disiplinlerden gelen geniş katılımlı ortamlar oluşturmak ve Türkiye'nin geleceği için

kaynakları harekete geçirebilecek kişilerin ufkunu açabilmek önem taşıyor. Potansiyel politikaların olası etkilerinin bilimsel çalışmalarla ortaya konması ve böylelikle daha iyi politika seçeneklerinin oluşturulması için ASAM, TEPAV ve TESEV gibi düşünce merkezleri (“think-tank”) önemli birer araç olarak kullanılabilir.

Ülkemizde, politika üretme sürecine bilimsel katkının yetersiz olması sadece politikacıların bu konudaki duyarsızlıkları nedeniyle değil, aynı zamanda politika üretme çalışmalarına yeterince kaynak ayrılmaması ve bilim adamlarımızın politika üretecek bilimsel çalışmalara yeterince ilgi göstermemesinden de kaynaklanıyor. Oysa bir politika konusunda yapılan hatanın maliyeti toplumsal olarak çok yüksek olabiliyor. Bu nedenle, ülkemizdeki düşünce merkezlerinin gelişmesine daha çok kaynak ayırmak aslında kamu yararınadır.

Düşünce merkezlerinde yürütülen araştırmaların sonuç odaklı olmasını sağlamak için çalışmanın başlangıç aşamasından itibaren araştırmacı ile politikacı-bürokrat kesimi arasında etkin iletişim kurulması faydalı olur.

Sonuçların iletişimini geliştirmek için, araştırma sonuçlarının hedef kitlenin anlayacağı şekilde yazılabilmesine ve duyurulması için gerekli toplantıların düzenlenebilmesine kaynak ayırmak gerekiyor. Ayrıca, araştırma sonuçlarının, bilimsel dürüstlükten ödün

Düşünce merkezlerinde yürütülen araştırmaların sonuç odaklı olmasını sağlamak için çalışmanın başlangıç aşamasından itibaren araştırmacı ile politikacı-bürokrat kesimi arasında etkin iletişim kurulması faydalı olur.

vermeden fakat farklı kesimlerdeki hedef kitlelerinin de ilgisini çekecek şekilde anlatılması önem taşıyor.

Araştırma sonuçlarının iyi anlaşılabilmesi için politikacıların ve bürokrasinin eğitime ve bilgilendirilmesine, bilinçli kullanıcı haline getirilmelerine kaynak ayırmak faydalı olur. Araştırmacıları da, sonuçları bilim adamı olmayanların da anlayabileceği bir dilde sunmaya teşvik etmek ve araştırmanın sonuç değerlendirilmesinde ürünlerin bu niteliğine de ağırlık vermek gerekir.

Bir ülkenin yönetim başarısını etkileyen en önemli unsurlardan biri de ürettiği politikaların niteliği ve uygulamanın etkinliğidir. Politika üretme sürecinde bilimsel çalışmalardan faydalanmak, ülkemizdeki yönetim kalitesini artıracaktır.

Özetle, ülkemizdeki düşünce merkezlerini geliştirmek, bu konuda kariyer yapacak nitelikli insan sayısını artıracak cazibe merkezleri yaratmak, geleceğin istediğimiz gibi şekillendirilebilmesi konusundaki etkinliğimizi artırabilmek için büyük bir katkı sağlayacaktır.

“İyi Yönetişim” İyi Yolda

Fikret Toksöz, İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam Projesi, Proje Direktörü, TESEV

Tüm eksikliklerine ve sorunlarına rağmen sivil toplum kuruluşları daha 20 yıl öncesinde sivil girişimi yasa dışı isyan hareketi gibi gören kamu önünde bugün saygı görüyor, görüşleri alınıyor. Nereden, nereye!

Fikret Toksöz, 1992-2002 yılları arasında Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Genel Sekreterliği görevini yürüttü. Bu görevinden önce 1978-1980 yılları arasında Yerel Yönetim Bakanlığı'nda Müsteşar Yardımcılığı, 1989-1992 yılları arasında da Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA-EMME) Başkanlığı görevlerinde bulundu. Toksöz, halen TESEV'de “İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam” projesinin direktörlüğünü yapmaktadır.

Şunun şurasında yönetim terimiyle tanışalı on yıl oldu. 1996 yılında yapılan Habitat II Konferansı öncesinde “good governance” terimi tek tük de olsa ülkemizde kullanılıyor, terimin içeriği İngilizce kaynaklardan öğrenilmeye çalışılıyordu, ama bu terimin Türkçeye nasıl çevrileceği bilinmiyordu. Bu sorunu Habitat Ulusal Raporunu yazan İlhan Tekeli ve arkadaşları çözdü. Böylece Türkçe’ye “yönetişim” kavramı girdi.

Her yenilik gibi bu terim de tartışma yarattı. Aslında itiraz, terimden çok yönetim kavramının içeriğineydi ancak, terime itiraz etmek daha kolaydı. Türkçe bozuluyor diye itirazlar yapılıyordu. Devleti ululayan, kamu yönetimini kutsal sayan anlayış “sivil toplum”, “katılım”, “hesap sorma”, “saydamlık” gibi yeni yaklaşımları sevmiyor, iyi yönetim terimiyle dalga geçip bu yeni demokratik yaklaşımı halkın gözünde küçük düşürmeye çalışıyordu.

Bu anlayış, “halk anlamaz, halk için en iyi olana ancak biz karar veririz” diyen zihniyetin bir yansımasıydı. Halen de bu söylemler kullanılıyor. Ancak atı alan Üsküdar’ı geçiyor. Türkiye’nin her köşesinde bilgi edinme hakkını kullanan bireyler “yurttaş” olarak kamuya soru soruyor, bilgi alıyor, haklarını savunmaya çalışıyor.

Tüm eksikliklerine ve sorunlarına rağmen sivil toplum kuruluşları daha 20 yıl öncesinde sivil girişimi yasa dışı isyan hareketi gibi gören kamu önünde bugün saygı görüyor, görüşleri alınıyor. Nereden, nereye!

TESEV de bu yolda öncü rolüne devam ediyor, bu sürece katkıda bulunuyor. “İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam Projesi”¹ kapsamında bir yılı aşkın süredir Anadolu'dayız. Kars'tan Çanakkale'ye kadar çalıştığımız her yerde, ister seçimle ister atamayla gelmiş olsun, tüm kamu yöneticilerinde bir davranış ve anlayış değişikliğine tanıklık ediyoruz. “Katılım”, “saydamlık” ve “hesap verme” gibi iyi yönetim ilkelerinin artık söylemlerde yer aldığını görüyoruz. Bireyden sivil toplum kuruluşlarına kadar herkes hem karar mekanizmalarında yer almak istiyor hem de soru soruyor. Böylece demokrasi yalnızca sınırlı bir elitin talebi olmaktan çıkıyor, sokaktaki yurttaşın da sorunu oluyor.

İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam Projesi hesap verme, saydamlık ve katılım alanlarında sivil girişimin söz sahibi olmasını sağlayacak araçları geliştirmiş bulunmaktadır. İlk sonuçları tartıştığımız herkes, bu araçların kullanılmaya başlanması ile illerde ve kentlerde daha demokratik bir katılım ikliminin yaratılacağı kabul ediyor ve projeyi destekliyor.

Konu İçişleri Bakanlığı’nın gündemine de girmiş bulunmaktadır. Önümüzdeki günlerde kamunun da projenin kullandığı teknikleri kullanması yolunda adımlar atmasını sağlayacak girişimleri göreceğiz. Şimdiden proje hakkında bilgi sahibi olan kesimlerin TESEV’le işbirliği yapma çağrılarını almaktayız. Önümüzdeki bültende bu konudaki gelişmeleri anlatacağız.

¹ Projenin açık adı: “Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi”dir. Dünya Bankası aracılığıyla sağlanan bir Japon Sosyal Kalkınma Fonu (JSDP) hibesi ile finanse edilen proje, TESEV tarafından yürütülmektedir.

Sivas Kentinde Bir Yönetişim Modeli ve TESEV Deneyimi

Prof.Dr. İbrahim Yıldırım, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, Bölüm Başkanı

Sivas'ta bir yılı aşkın süren yoğun çalışmayla sosyal hizmetlerin planlanması alanında TESEV'in ve yerel paydaşların dahil olduğu ortak bir deneyim yaşandı. Sosyal hizmetler stratejik planı hazırlanırken temel olarak "iyi yönetim" ilkeleri çerçevesinde yol alınmaya çalışıldı. Amaç, katılımcı yönetim anlayışını Orta Anadolu kenti olan Sivas'ta uygulayarak çevre iller için de bir model oluşturmak.

Sosyal hizmetler, günümüzde gittikçe daha çok aktörlü ve karmaşık bir kamu hizmeti niteliğini almaktadır. Bu noktada bu hizmetlerin etkinliği ve sürdürülebilirliği açısından stratejik planların katılımcı bir şekilde ve şeffaflık ilkesine uygun olarak hazırlanması gerekmektedir.

Sivas'ta çalışmalara kentin üst düzey merkezi ve mahalli idare yöneticilerine projenin tanıtımı ve ihtiyaç duyulan işbirliğinin dile getirilmesi ile başlandı. Yönetişim anlayışın gerekliliği olan uyum, işbirliği ve ortaklık konuları paydaşlar tarafından kısa bir sürede benimsendi. Hatta kamu sektöründe, özel sektörde ve üçüncü sektörde sorunların çözümü için büyük bir beklenti ve heyecan oluşturuldu.

TESEV proje ekibi bu sektör temsilcileri ile günlerce çalışma yapıp, yönetişimin temeli olan paydaşlık ilkesini yaşama geçirmeye çalıştı ve deneyimlerini paylaştı. Kentin üst düzey yöneticileriyle görüşülüp protokoller yapıldı. Sosyal hizmet kurumlarının yöneticileriyle ve sosyal hizmet uzmanlarıyla bilgi ve deneyimlerinin plana yansıtılması için bire bir görüşmeler yapıldı.

Stratejik planın hazırlanması sürecinde öncelikle sosyal hizmetlerdeki paydaşlar belirlenerek bu paydaşların planın yapılmasına katılımının sağlanması için uzun süren odak grup çalışmalarına yer verildi. Hizmeti sunanlar, hizmetten yararlananlar ve bu süreçten

Bir diğer önemli çalışma da hizmet sunan kamu kurumlarının hizmet süreç analizleri oldu. Bu hizmetleri sunan kurumların hizmetlerinden yararlananların memnuniyetleri araştırıldı. Böylelikle hizmet sunumundaki aksaklıklar belirlendi.

etkilenenler olmak üzere belirlenen paydaşlar daha sonra kendi içinde de gruplandırılmak suretiyle planlamaya katılmaları sağlandı. Hizmeti sunanlar kendi içinde kamu, STK ve özel sektör olmak üzere üç grup olarak tasarlandı. Mevcut durum analizleri yapılarak sorun alanları belirlendi. Daha sonra bu sorunların nedenleri ve ileride yapılacak çalışmaların yönü belirlendi.

Hizmeti sunan kamu kurumlarının yönetici ve çalışanları ile birlikte çalışmalar yapılırken yerel yönetim kuruluşlarının desteği ve katılımı sağlandı. Özellikle hizmet sunumunda ortaya çıkan koordinasyon eksikliğinin giderilmesi konusunda görüş birliğine varıldı ve ilkeler belirlendi. Bunun yanında sosyal hizmete muhtaç olanların tespiti için gerekli olan ortak yoksulluk kriterlerinin belirlenmesi çalışmasına başlandı. Kent yoksulları ile kırsal alan yoksullarının belirlenmesi için kentte ve kırsal alan araştırmaları yapıldı. Köy ve mahalle çalışma ve gözlemleri bu alandaki deneyimlerin önemli bir kaynağı haline geldi. Aynı zamanda sosyal hizmet veren yerel yönetim, merkezi yönetim kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile verimli ortak çalışmalar yapıldı.

Bir diğer önemli çalışma da hizmet sunan kamu kurumlarının hizmet süreç analizleri oldu. Bu hizmetleri sunan kurumların hizmetlerinden yararlananların memnuniyetleri araştırıldı. Böylelikle hizmet sunumundaki aksaklıklar belirlendi. Ayrıca vatandaşların dile getirdiği sorunların nedenleri ve bu nedenlerin kamudan kaynaklanan yönleri süreç analizleri ile daha açık seçik hale geldi.

Prof.Dr. İbrahim Yıldırım, 1980 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden mezun oldu, 1985 yılında Atatürk Üniversitesi'nde "Bürokratik Örgütlerde İsrarla Sonuçlanan Yönetsel Bozukluklar" konulu teziyle doktora aldı ve 1986 yılında Dicle Üniversitesi'nde Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalında Yardımcı Doçent olarak göreve başladı. 1995 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'ne Yönetim Bilimleri Profesörü olarak atanan Yıldırım, bir süre Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi'nde görev aldı, halen Cumhuriyet Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde Bölüm Başkanlığı görevini yürütmektedir.

Sosyal hizmetten yararlananlar, yoksullar, engelliler, şiddete maruz kalan muhtaç kadınlar, çocuklar, yaşlılar gibi gruplarla yapılan çalışmalarda sorunlar belirlendi, çözüm önerileri geliştirildi. Bu çalışmalar da gösterdi ki aslında Sivas'ta paydaşlık anlayışının altyapısı mevcut. Fakat bu anlayışın kalıcılığı için öncü kişi ve kuruluşlara ihtiyaç olduğu görüldü. İşte tam da bu eksikliği gidermek için koordinasyonu sağlayacak bir birimin oluşturulması konusunda ilke

anlaşmasına varıldı. Bu çalışmaların devam ettirilmesi arzusu tüm paydaşlar tarafından dile getirildi ve TESEV'in katkılarının beklendiği vurgulandı. Kısacası, bu proje Sivas kentinde yıllardır sosyal hizmetler alanında çalışan STK'ları bir araya getirerek, paydaşlık bilinci ve "iyi yönetim" ilkeleri çerçevesinde sorunların çözülmesi sürecinin başlatılmasına büyük katkıda bulundu ve bulunmaya da devam ediyor.

Hizmet Memnuniyet Araştırmaları

Çiğdem Timurçin, Proje Uzmanı, TESEV

Bir ile ait bulgular, farklı yerleşim türleri (kent merkezi, dış ilçe merkezi, köyler) ve farklı hizmet alanlarına (eğitim, sağlık, altyapı, sosyal hizmetler) göre ayrı ayrı incelenebilmekte, bu ayrımlar bazında yoksul kesimlerin hizmetlere erişim ile ilgili sıkıntıları analiz edilebilmektedir.

Çiğdem Timurçin, Boğaziçi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler eğitimini tamamlamasının ardından, Strateji MORI Araştırma Şirketi ve GfK Türkiye Araştırma Hizmetleri firmalarında beş sene Siyasi ve Sosyal araştırmalar uzmanı olarak çalıştı ve birçok proje yönetimini gerçekleştirdi. Halen İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Bölge Planlama bölümünde yüksek lisans tez çalışmalarını sürdürmekte olan Çiğdem Timurçin, TESEV'de "İyi Yönetişim - Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet için Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi" projesinde çalışmaktadır.

Sivil toplumun, uygulanan politikalar ve verilen hizmetleri değerlendirmesi sürecinde doğru ve yeterli bilgiye ulaşamaması iyi yönetişimin gerçekleşmesinin önündeki en önemli engellerden biridir. Detaylı araştırmaların ürettiği bilgiler, kamunun da yerel politikalarını belirlemesi ve geleceğe yönelik planlarını geliştirmesi için kritik girdi sağlamaktadır.

Bu iki alanda katkı sağlamak üzere TESEV, yürütmekte olduğu "Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi" projesi kapsamına, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel idarecilerin birlikte kullanabilecekleri Hizmet Memnuniyet Araştırmaları'nı da almıştır.

TESEV belirli illerde kentli ve köylü vatandaşların katıldığı grup tartışmaları, hasta ve hasta yakınları ve velilerle toplantılar, ve hizmet sağlayıcılar ile (İl Eğitim, Sağlık Müdürlükleri, doktorlar vb.) mülakatlar düzenlemiş, ölçülmesi gereken

performans parametrelerini bu çalışmalara göre belirlemiştir.

Tasarım aşamasında soru formunu yerel koşullara uyarlamak için sivil toplum kuruluşları ve yerel yöneticilerden oluşan çalışma grupları ile birlikte hareket edilmiştir. Örneğin, Yalova'da uygulanan soru formuna deprem sonrası kamu hizmetlerinin performansını değerlendirmeye yönelik bir modül eklenmiştir.

Bu süreç sonucunda proje kapsamındaki illerin birbiri ile kıyaslanabileceği ortak bir baz oluşturulmuş ve il genelini temsil eden örneklemelerle yüz yüze görüşmelerin yapıldığı bilgi toplama aşamasına geçilmiştir.

Bir ile ait bulgular, farklı yerleşim türleri (kent merkezi, dış ilçe merkezi, köyler) ve farklı hizmet alanlarına (eğitim, sağlık, altyapı, sosyal hizmetler) göre ayrı ayrı incelenebilmekte, bu ayrımlar bazında yoksul kesimlerin hizmetlere erişim ile ilgili sıkıntıları analiz edilebilmektedir.

Bu çok boyutlu bakış açısı sorunların içeriğine ve kaynaklarına daha fazla hakim olabilmeyi sağlamaktadır.

Örneğin aşağıdaki tablo Kars'ta içme suyundan memnun olmayanların oranının diğer illere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir:

İçme Suyundan Memnuniyet				
	YALOVA	ANKARA	SİVAS	KARS
Memnun değilim	%15,6	%26	%29	%32,3

Kars'taki içme suyu ile ilgili memnuniyetsizlik nedenleri irdelendiğinde ise, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

Kars İlinde İçme Suyundan Memnun Olmama Sebepleri			
	KENT MERKEZİ	DIŞ İLÇE MERKEZLERİ	KIRSAL ALAN
Sık sık kesilmesi	% 71,6	% 23,9	% 42,3
Suyun tadı / kokusu	% 12,6	% 45,7	% 25,5

Bu rakamlar, Kars ilinde içme suyu memnuniyetsizliğinin il genelinde ortak bir sorun olmaktan çok, farklı yerleşim türlerinde farklı nedenlere bağlı olduğunu göstermektedir: Kent merkezinde yaşayanlar suyun sık kesilmesinden şikayetçi iken, dış ilçelerde yaşayan vatandaşların suyun hijyenine, tadına, kokusuna ilişkin sorunları bulunmaktadır. Dolayısıyla, içme suyu sorunu konusunda,

Hizmet Memnuniyet Araştırmaları, yerel politika uygulamalarında sorunlara farklı açılardan bakabilmeyi ve eylem planlarını nesnel verilerle belirlemeyi sağlayan, sivil toplumun talep etme kapasitesini güçlendiren ve son kertede hizmet kalitesinin artırılmasına olanak veren bilgi toplama araçlarıdır.

farklı otoritelerin alması gereken önlemlerin farklı olması gerektiği görülebilmektedir.

Hizmet Memnuniyet Araştırmaları, yerel politika uygulamalarında sorunlara farklı açılardan bakabilmeyi ve eylem planlarını nesnel verilerle belirlemeyi sağlayan, sivil toplumun talep etme kapasitesini güçlendiren ve son kertede hizmet kalitesinin artırılmasına olanak veren bilgi toplama araçlarıdır.

Bu nedenle TESEV, araştırma sonuçlarını isteyen herkesin kullanımına açmakta, kamu idarecilerinin ve sivil toplumun bu aracı etkin ve doğru kullanması konularında proje illerinde profesyonel destek vermektedir.

Hizmet Memnuniyet Araştırmalarının düzenli olarak tekrarlanması ve hizmet kalitesindeki iyileştirmelerin takip edilmesi gerekecektir. Kamunun ve finansal güce sahip sivil toplum kuruluşlarının kaynak ayırarak yürütecekleri bu tür çalışmaların tüm kamuoyuyla paylaşılması, sonuçların herkesin ulaşabileceği, herkese açık bilgiler halini alması iyi yönetim yolunda önemli başlangıç noktalarından biri olabilir.

Katılım Ek, Yönetişim Biç; Yönetişim Ek, Demokrasi Biç

Sezai Yazıcı, Kars Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi Genel Sekreteri

Peki ya “katılım”ı geliştirip derinleştirmek için ne yapıldı? Aslına bakılırsa “katılım” ve onun bir parçası olan “hesap sorma”, Avrupa Birliği ile sürdürülen üyelik müzakereleri çerçevesinde akıllarda daha çok yer etmiş gözüküyor.

Sezai Yazıcı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü SİYO mezunudur. Sezai Yazıcı uzun yıllar kamuda çalıştı. PTT Bakım Merkezi Müdürlüğü, PTT Başmüdürlüğü, Telekom Başmüdürlüğü görevlerinde bulundu. Bölge sorunları ve yakın tarih üzerine çalışıyor. Kars Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi Genel Sekreterliğini yürütüyor.

Demokrasi kimilerine göre “halk egemenliğine” biçim verme süreci; kimilerine göre ise siyasal tartışmaların “özgür ve serbest” bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlama aracı olarak tanımlanıyor. Birinci tanımlamada kavramın daha çok kökü ve temel esprisi ile ilgili bir yaklaşım ön planda. İkincisinde ise, öngörülen yönetimin inşası için izlenecek yol ve yöntemle ilgili bir süreçten söz etmek olanaklı. İlk tanım kuramsal bir çerçeve içerdiğinden, açıklanması bu satırların sınırlarını zorlayacak türden. Bu nedenle, uygulamalardan örnekler yardımıyla ikinci tanımı açıklamak, birincisinden daha kolay. Zira düşünce özgürlüğü ve “katılım”dan yola çıkarak güvence altına alınan ve serbest seçimlerle sandığa yansıyan halkın istenci, kalın çizgilerle demokrasinin en temel çerçevesini oluşturuyor. Türkiye’ye kabaca bu temel çerçeveden bakıldığında “demokrasinin rengini” ve “derinliğini”, düşünce ve anlatım özgürlüğünün boyutuyla bireyin katılım süreçlerindeki rolünde aramak yanlış olmasa gerekir.

Demokrasinin bu iki temel ayağından ilki olan düşünce ve anlatım özgürlüğü için geçmişte, “sintinenin dibini” göze alacak kadar kararlı bir grup aydın mücadele verdi. Bugünse yazan-çizen, konuşan ve de “helâk” olan önemli bir kesimin olduğu muhakkak.

Peki ya “katılım”ı geliştirip derinleştirmek için ne yapıldı? Aslına bakılırsa “katılım” ve onun bir parçası olan “hesap sorma”, Avrupa Birliği ile sürdürülen üyelik müzakereleri çerçevesinde akıllarda daha çok yer etmiş gözüküyor. Kuşkusuz,

Rio ve Habitat süreci ile başlayan harekette “saydamlık”, “hesap verebilirlik” vb. kavramların sıkça tartışıldığını, dahası bu kavramlara ilişkin kimi temel tanımlar etrafında başlayan bir “Yerel Gündem 21” sürecinin önemini kimse yadsıyamaz. Ama bu gelişmeler kamuda bir değişimi başlatacak, bilgiyi paylaşıp bir “hesap sorma” sürecini götürecek kadar derinleşip etkili olamadı.

Zira, ülkemizde, teftiş kurulları ya da bakanlıklarda görevli denetim elemanlarınca yürütülen yönetsel hesap sorma mekanizması yardımıyla kurumlardaki uygulamaların yasa, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak sürdürülüp sürdürülmediğinin denetimi sağlanır. Ne var ki genellikle geçmişin kusurlarını aramaktan çok, hizmetin aksayan yönleri belirlenmeye çalışılır. Saptanan hedeflerdeki sapmalar üzerinde durulur. Yani, dar anlamıyla bir “kanunilik teftişi” yapılır. Bu denetim uygulamasıyla biçimsel unsurlar öne çıkarılarak iş bir tür “törenciliğe” dönüştürülür. Başka bir anlatımla hizmet verimliliği, harcamalardaki yerindelik ve kaynak dağılımının akılcı ve nesnel ölçütlere göre yapılıp yapılmadığının üzerinde yeterince durulmadığı için orta yerde bireylerin hakkını arayacakları bir mekanizmadan söz etmek zordur.

Ancak, yerel yönetimlerle ilgili yapılan bir dizi düzenleme, artık, kamu harcamalarının da denetlenmesine olanak sağlamıştır. Hiç kuşkusuz bu denetim, sivil toplumun, yerel dinamiklerin güçlenmesi ve “katılımcı bir süreçte” daha etkin roller almasıyla birlikte daha anlamlı hale gelecektir.

Konuya bu açıdan bakınca aralarında Kars’ın da bulunduğu 6 ilde TESEV’in yürüttüğü “İyi Yönetişim - Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi” projesinin büyük önem taşıdığı ortada. Proje, yerel yönetimlerle ilgili çıkan bir dizi reformun

uygulanmasına dönük öncü ve bütüncül bir çalışmayı üstlenmiş. Yeterince hizmet alamayan gelir düzeyi düşük bölgelerdeki yurttaşların, “yerel planlama” ve “yerel bütçeleme” süreçlerine katılımlarıyla daha iyi hizmet talep eder duruma gelecekleri düşünülüyor.

Bu bağlamda, katılımcı bir süreçle ve büyük bir coşkuyla hazırlanan Kars İli Stratejik Planı değişik düzlemlerde tartışılarak onaylandı. Kars'ın “yoksulluk haritası” çıkarılarak, yöneticiler ve kamuoyu ile paylaşıldı.

TESEV'in, yaptığı “kamu harcamaları analizi” ile Kars'ın “net bir fotoğrafı”nın ortaya çıkacağı muhakkak. “Toparlanan” sivil toplumun, stratejik planın öngördüğü amaç ve hedefler doğrultusunda başta belediye olmak üzere kamu kurumlarının çalışmalarını izlemeye başlaması, iyi yönetim adına sevindirici.

Ancak, yerel yönetimlerle ilgili yapılan bir dizi düzenleme, artık, kamu harcamalarının da denetlenmesine olanak sağlamıştır. Hiç kuşkusuz bu denetim, sivil toplumun, yerel dinamiklerin güçlenmesi ve “katılımcı bir süreçte” daha etkin roller almasıyla birlikte daha anlamlı hale gelecektir.

Kısaca artık yeni işler, yeni alışkanlıklar ediniyoruz. Karakterin alışkanlıklardan oluştuğunu anlatan güzel bir özdeyiş vardır: “Düşünce ek, eylem biç; eylem ek, alışkanlık biç; alışkanlık ek, karakter biç; karakter ek, kader biç.”

Ben, demokrasimizin gelişmesi için değişmesi gereken pek çok çağdışı yasa ve anlayışın arasına alışkanlıklarımızı da katıyor ve bu güzel özdeyişi konuyla ilgisi bakımından biraz “bükerek” diyorum ki: Katılım ek, yönetim biç; yönetim ek, demokrasi biç.

Sihirli Kavram: “Katılımcı Stratejik Planlama”

Meltem Aslan, Proje Uzmanı

TESEV'in “İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam” (Daha İyi Yerel Hizmet için Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi) projesi kapsamındaki üç pilot ilde (Kars, Yalova ve Sivas) katılımcı stratejik planlama çalışmaları yürütüldü. Her ildeki dinamikler önemli farklılıklar gösterse de her üç ildeki deneyim “stratejik” ve “katılımcı” ifadelerinin anlamını iyi kavramanın önemini gösteriyor.

Meltem Aslan, Boğaziçi Üniversitesi'nde İşletme eğitimi aldıktan sonra Türk Eğitim Vakfı bursuyla Columbia Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler alanında yüksek lisans yaptı. Columbia Üniversitesi'nden mezuniyetinden sonra sekiz sene New York'ta Cap Gemini Ernst and Young adlı yönetim danışmanlığı firmasında yönetici olarak stratejik planlama, yeni pazarlara giriş, uluslararası büyüme ve elektronik ticaret alanlarında çalıştı. Daha sonra European Inter-University Center'da İnsan Hakları ve Demokratikleşme konusunda ikinci yüksek lisansını tamamladı. Bu yüksek lisans eğitimi çerçevesinde tezini Türkiye'de devlet güvenliği adına yapılan insan hakları ihlalleri üzerine yazdı. Sivil toplum alanındaki çalışmalarını kurucu üyesi olduğu Kadın Yurttaş Ağı (KAYA) Derneği'nde sürdürmekte olan Meltem Aslan, TESEV'de “İyi Yönetişim - Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet için Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi” projesinde uzman olarak çalışmıştır.

Stratejik Planlama kavramı Kamu Yönetimi Reformu çerçevesinde yasal mevzuata, oradan da hızla kamu yönetiminin diline girdi. Girdiğinden beri de, başına “katılımcı” kelimesi eklenerek, adeta sihirli bir kavram gibi kullanılmakta.

Kamu yönetimi anlayışına dünyada son 10 yılda, Türkiye'de ise 2005 yılında giren “katılımcı stratejik planlama” aslında vaat ettiği yönetim biçimi ile “sihirli” olmaya aday. Ancak uygulamada “stratejik” ve “katılımcı” kelimelerinin içlerinin doldurulması gerekiyor.

TESEV'in “İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam” (Daha İyi Yerel Hizmet için Sivil Toplum Kapasitesinin Güçlendirilmesi) projesi kapsamındaki üç pilot ilde (Kars, Yalova ve Sivas) katılımcı stratejik planlama çalışmaları yürütüldü. Her ildeki dinamikler önemli farklılıklar gösterse de her üç ildeki deneyim “stratejik” ve “katılımcı” ifadelerinin anlamını iyi kavramanın önemini gösteriyor. Her ildeki dinamikler önemli farklılıklar gösterse de her üç ildeki deneyim “stratejik” ve “katılımcı” ifadelerinin anlamını iyi kavramanın önemini gösteriyor.

“Stratejik” kavramı ile başlayalım. Nedir bir planı “stratejik plan” yapan? Konu geniş ama yer darlığı nedeniyle üç noktanın altını çiziceğim. Birinci fark, işe varılmak istenen yeri tespitle başlamak. Geleceğe dönük vizyon ve hedef belirlemeye odaklanan stratejik planlama yöntemi, paydaşların birlikte ortak bir gelecek hayal edebilmesine dayalı. Bu süreçte farklı görüşler ortaya çıkabiliyor ama bu farklılıkları tartışarak ortaya konulan ortak

gelecek hayali ve hedefler, onlara ulaşmak için çalışacaklar tarafından benimsenmiş oluyor.

Bir il için ortak vizyon belirlemek hiç kolay değil. Kars'ta, örneğin, üniversite hastanesi olmadığından vizyon cümlesine “... hastaları Erzurum yollarında ölmeyen bir Kars...” ifadesinin konması uzun uzun tartışıldı. “Kars'ı böyle tanıtmak istemiyoruz” diyordu bir grup, diğeri ise: “Gerçekleri ortaya koymak önemli”, diyordu. Sonuçta bu ifade vizyon cümlesine konmadı ama üniversite hastanesi yapılması hedefi herkesin aklında yer etmişti.

Benzer biçimde, “Yalova bir sanayi kenti mi olsun, yoksa çevre mi korunsun?” konusu çok tartışıldı. İki yönlü raporlar hazırlandı, verilerle gruba aktarıldı. Bu örnekte, stratejik planlamanın ikinci önemli farkı görülüyor: veriye, analize dayalı karar verme yöntemi.

Son olarak da stratejik planın izlenmesi belki en önemli aşaması. Kağıt üzerinde kalmaması için kurum içinde ve dışında bir değerlendirme ve izleme mekanizması gerekiyor.

Yukarıda söz edilenler “katılım”ın önemini de barındırıyor. Yani ortak vizyon, veri toplama ve analizi, izleme ve değerlendirme ancak geniş bir katılımı etkili olacaktır.

Kars'ta stratejik planlama süreci Mart 2006'da Vali, Belediye Başkanı ve sivil toplum kuruluşlarının katıldığı bir toplantıyla başladı. İlk katılım, Vali ve Belediye Başkanı'nın katılımıyla doğru orantılı idi. Görevlendirme olmadan, sadece sesimizi duyurmak için demokrasiye doğrudan katılmak gibi bir kültürümüz yok. İlk toplantılarda bir memur söz istemeden önce müdüründen izin alıyordu. Yani, bırakın sivil toplumu, kamu kurumlarının kendi içinde katılımı sağlamak başlı başına bir mesele.

Yine de bir yerlerden başlamak lazım. Kars'ta şimdi bir Stratejik Plan İzleme Kurulu var. Bu kurul ortak hedeflere yönelik faaliyet ve projeleri değerlendirmek için toplanıyor. Son 50 yılın, sivil katılımı bastıran kültürünü birkaç yasa ile bir gecede değişmesini bekleyemeyiz -beklememeliyiz. Ama değişim yönünde atılan her adım çok değerli.

Pilot illerdeki stratejik planlama çalışmalarından çıkan birkaç önemli ders var. Birincisi yavaş yavaş “benim de bir sesim var, benim de bir fikrim var” demeye başlamak, yani sürecin kendisi. Bu ciltlenmiş birer stratejik plan olmasından daha önemli. Bu süreçte yer alanlar planı ve izlemesini sahiplenmeye başladılar bile.

Şimdilerde Türkiye'de sık kullanılan bir söz: “katılım şart”. Ama görünen o ki, katılım zor da. Kimin, nasıl, neye katılacağını belirlemeden, sadece “hadi katılın” demekle katılım olmuyor. İkinci büyük ders de bu. Bu durum, küçük ölçekli - belki mahalle düzeyinde - bir doğrudan katılım mekanizmasının işleyebilirliğini akla getiriyor.

Dünyada katılımcı yönetimin en iyi örneklerinden biri katılımcı bütçe çalışmalarıyla Brezilya'nın Porto

“Halkı temsile yetkili seçilmişler, sözü yurttaşlara vermenin; onu yurttaş bilinci ve iktidarının doğmasını kolaylaştıran yeni demokratik biçimlerle eklemlenip eski temsili demokrasimizi canlandıracak mekanizmalar yaratmanın aciliyetini nasıl anlayabilirler ?

Allegre kenti. Bu deneyimi anlatan *Porto Allegre: Özgün Bir Belediyecilik Deneyimi* adlı kitabın Sonsöz'ünde yazarlar Picheral ve Toulotte'un Fransa için sordukları şu sorular, Türkiye için de geçerli:

“Halkı temsile yetkili seçilmişler, sözü yurttaşlara vermenin; onu yurttaş bilinci ve iktidarının doğmasını kolaylaştıran yeni demokratik biçimlerle eklemlenip eski temsili demokrasimizi canlandıracak mekanizmalar yaratmanın aciliyetini nasıl anlayabilirler?”

“Saydamlık ve ihtiyaçlar dikkate alınabildiği sürece, sakinlerin zamanla gerçekten bilinçli ve motive birer yurttaşlara dönüşme yeteneği olduğunu nasıl kabul ettirmeli? “Katılımın kendiliğinden doğmadığını, ancak herkesin kabul ettiği kurallar koyulduğunda gerçekleştiğini nasıl anlamalı?”

Basından Yansımalar...

Deniz İnsel, İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam Projesi, İletişim Danışmanı, TESEV

“Proje kapsamında her il için 190'a yakın harita özellikle üretilmiş ki, dengesizlikler görsel olarak bariz bir şekilde tüm ilgililer ve yetkililerin gözüne sokulsun ve herhangi bir bahanenin arkasına sığınılmasına fırsat bırakılmasın”

Deniz İnsel, Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünden Lisans ve Master dereceleri almış ve 2004 yılına kadar birçok halkla ilişkiler şirket ve ajansında çeşitli kademelerde yöneticilik yapmıştır. 2003 yılından itibaren Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği (BÜMED) Yönetim Kurulu Üyesi olan İnsel, çeşitli gazete ve dergide yazılar yazmıştır. Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde ders vermektedir.

Ankara, Çanakkale, Diyarbakır, Kars, Sivas ve Yalova olmak üzere altı pilot ilde uygulanan İyi Yönetişim - Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplumun güçlendirilmesi projesi kapsamında hazırlanan gelişmişlik haritaları, kamu harcama analizleri ile hizmet memnuniyet araştırmasından çıkan ilk sonuçlar, medyadan önemli isimlerin katıldığı bir toplantıda TESEV kurucularından Yönetim Kurulu üyesi Yılmaz Argüden, Proje Direktörü Fikret Toksöz ve Proje Uzmanı Meltem Aslan tarafından katılımcılara aktarıldı.

Toplantıya katılan gazetecilerden *Milliyet* yazarı Meral Tamer “6 pilot ilde kamu harcamasının röntgeni çekildi” başlıklı yazısında kamu harcamalarındaki dengesizliklere dikkat çekerek “Yalova'da ihtiyaç fazlası emniyet mensubu, Sivas-Hafik'te öğretmen bolluğu var. Alevi ve Çingenelerin yaşadığı bölgelere ise para yok” diyor. Kaynakların adil ve akılcı kullanılmamasındaki “keyfilik ve ayrımcılığı” eleştiren Tamer, yazısını “Proje kapsamında her il için 190'a yakın harita özellikle üretilmiş ki, dengesizlikler görsel olarak bariz bir şekilde tüm ilgililer ve yetkililerin gözüne sokulsun ve herhangi bir bahanenin arkasına sığınılmasına fırsat bırakılmasın” diyerek nokt alıyor.

Hürriyet gazetesi yazarı Gila Benmayor da “Türkiye'nin en şanslı illeri hangileri?” sorusunu “İddia ediyorum ki, Ankara, Çanakkale, Diyarbakır, Sivas, Kars ve Yalova Türkiye'nin en şanslı illeri” şeklinde yanıtlıyor. Gila Benmayor “TESEV'in bu projesi Türkiye'de bir şeylerin değişmesi için büyük

bir adım. Zira önceki gece önümüze konan tablodan görüyoruz ki, Türkiye, “yönetimin hesap vermesi”, “halkın söz sahibi olması” ve “hukukun üstünlüğü” gibi kelimelerde Bulgaristan, Hırvatistan, Romanya, Yunanistan hatta Mısır ile karşılaştırdığınızda en alt sıralarda” diyerek sürdürüyor yazısını. Yazar, kamu gelir ve harcamalarının tümüne ulaşmaktaki ve stratejik planlar üretmekteki zorluklara karşın önemli çözümler geliştiren projenin, çarpıcı gerçekleri sayısal olduğu kadar gelişmişlik haritalarıyla ile görsel olarak da yansıttığına dikkat çekiyor.

Gülay Göktürk, *Bugün* gazetesindeki köşesinde projenin hedefine şöyle değiniyor: “Bilirsiniz, herhangi bir şeyin yasalara ‘hak’ olarak konulması başka şeydir; toplumun o hakkın farkında olması; o hakkı kullanmaya başlaması başka. İşte, bu projenin hedefi bu; yerel yönetim yasasının çıkmasıyla birlikte kazanılan hakların somut olarak kullanılır hale gelmesine yardımcı olmak...” Göktürk, 6 pilot il için hazırlanan gelişmişlik haritalarının önemini vurguluyor: “Bu haritalar hem yöneticilere hem de o ilde faaliyet gösteren STK'lara, yerel hizmet açısından öncelik verilmesi gereken bölgeleri ve konuları net bir biçimde gösteriyor.” Gülay Göktürk, projenin, yerel yönetimlerin güçlenmesi için “çok heyecan verici bir değişim süreci” başlattığına dikkat çekiyor.

Türkiye gazetesi yazarı Metiner Sezer de köşesinde projenin önemine değiniyor. “Yatırım yapan kamu yöneticisinin dikkat etmesi gereken en önemli husus; yapılan işin kuralına uygun olup olmaması. Bunu, başı ağrımasın diye yapıyor tabii. Kılıfına uydurdun mu, mesele halloldu demektir. Sonuç hiç önemli değil!.. Şimdi böyle bir yapı içinde stratejik planlama yapmanın imkânı var mı? Halbuki, harcama analizi yapmak lazım evvel emirde. Ki, önemli işler dururken önemsiz meselelere ha bire para harcamayasın! Bölgeler

arası kalkınmışlık farkının ortadan kaldırılması Türkiye'nin en önemli meselesi değil mi? Bir ilin gelişmişlik haritasını çıkarmadan o ili kalkındırmanın imkânı var mı? İş dönüp dolaşıp 'veriden bilgiye' ulaşmaya, o bilgiyle de 'stratejik planlama' yapmaya geliyor." Sezer yazısının

sonunda bu çalışmada TESEV'in rolüne değinerek, "TESEV üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla toplantı yapıyor ve onların da bu hareketin içine girmesi için çaba gösteriyor. Araştırmalar devam ediyor. Sonuçlar alındığında ortaya müthiş bir bilgi arşivi çıkacağına" dikkat çekiyor.

Faydalı Linkler

Yönetim anlayışında hesap verme, saydamlık ve katılım gibi farkındalıklar yaratan "yönetişim" (governance) kavramı ile ilgili detaylı açıklamalar ve çalışmalar bulabileceğiniz belli başlı ulusal ve uluslararası web adresleri aşağıdaki gibidir.

1. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) Demokratik Yönetişim anlayışının yaygınlaşması amacıyla Kamu Yönetiminde gerçekleştirilebilecek reformlar, yerel yönetim ağlarının kurulması ve etkinliğinin artırılması gibi çalışmaları içeren web sitesi aşağıdadır.

<http://www.undp.org/governance/sl-dlgud.htm>

Ayrıca UNDP'nin küresel politikalarını, içerisindeki demokratik yönetim politikalarının bir parçası olarak Oslo'da kurmuş olduğu "Oslo Yönetişim Merkezi" nin web adresini ziyaret etmeniz "İyi Yönetişim" başlığı altında yapılan çalışmaları (yönetişim ve yoksulluğun ortadan kaldırılması; sivil toplum, yetkilendirme ve yönetim; yönetim ve çatışmanın önlenmesi vs.) görmeniz açısından faydalı olacaktır.

<http://www.undp.org/oslocentre/>

2. Avrupa Komisyonu'nun "yönetişim" kavramını nasıl tanımladığı, hangi prensipleri dahil ettiği ve Avrupa'nın "Küresel Yönetişim" çalışmaları için hazırlamış olduğu çeşitli raporları aşağıdaki linkte bulabilirsiniz. Ayrıca Avrupa'daki yönetim çalışmalarını desteklemek amacıyla, sivil toplumun politik hayata katılımını artırmak için tavsiyeler içeren ve Komisyon tarafından hazırlanan Beyaz Kitap'a da (White Paper) buradan ulaşabilirsiniz.

http://ec.europa.eu/governance/governance/index_en.htm

3. Dünya bankasının "yönetişim" yaklaşımı ve özellikle beraber çalıştığı ülkelerdeki yolsuzluğu önlemek için yaptığı "İyi Yönetişim" çalışmaları aşağıda belirttiğimiz web sayfasında bulunmaktadır.

Ayrıca Dünya Bankası'nın 1996-2005 yılları için 213 ülkeyi değişik göstergelere göre karşılaştırmalı olarak analiz eden "yönetişim" raporu ve bu rapor ile ilgili uzmanlar tarafından yapılan değişik yorumlamaları belirtilen web sitelerinden incelemenizi tavsiye ediyoruz.

www.worldbank.org/wbi/governance

4. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) bütçe ve kamu harcamalarını izleyerek, yerel ortaklıklar oluşturarak (Local Partnerships for Better Governance) yönetim anlayışına sunduğu bakış açısı ve diğer makaleler için aşağıdaki web adreslerini ziyaret etmelisiniz.

<http://www.oecd.org/maintopic>

<http://www.oecd.org/dataoecd/11/61/38134037.pdf>

5. Afrika'da İyi Yönetişim (yönetişim, adem-i merkeziyetçilik, hesap verebilirlik ve şeffaflık vs) ile ilgili yapılan çalışmalara makalelere Afrika için Birleşmiş Milletler Ekonomik Komisyonu'nun (UNECA) resmi sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

<http://www.uneca.org/itca/governance/Governance.htm>

6. Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) politika tavsiyesinde, finansal destekte ya da teknik yardımda bulunduğu 184 üye ülkesinde desteklediği “iyi yönetim” çalışmaları ve bu yaklaşımların ayrıntısı için aşağıdaki web sitesini ziyaret etmenizi tavsiye ediyoruz.

<http://www.imf.org/external/np/gov/guide/eng/index.htm>

7. “İyi Yönetişim” ilkesinin kavramsal analizi, temel prensipleri ve ilkeleri ile İngilizce-Türkçe farklı kaynakçalar için aşağıdaki siteyi ziyaret edebilirsiniz. Bu sitede ayrıca yönetim kalitesinin ülkeler arası mukayesesi bulunmaktadır.

<http://www.canaktan.org/politika/yonetisim/anasayfa-yonetisim.htm>

Ayrıca “İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam” programımız hakkındaki soru ve görüşlerinizi iyiyonetisim@tesev.org.tr adresine yollayacağınız e-posta ile bizimle paylaşabilirsiniz.

Yeni Tesev Yayını: Bütçe Kılavuzu

2003'ün son günlerinde yürürlüğe giren, uygulamaya 2005'te geçen Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (Sayı: 5018), ülkemizde hukukun üstünlüğü, saydamlık ve hesap verebilirlik adına atılan en önemli adımlardan biri sayılabilir.

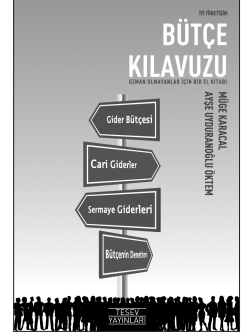
Kuşkusuz, bu kanun kamu mali yönetiminde etkinliği artırmayı, çağdaş bütçecilik anlayışını ve uluslararası ölçüleri yakalamayı da amaçlıyordu. Ancak sivil toplum açısından asıl önemli olan, yeni bütçe sisteminin kamuya getirdiği son derece kapsamlı ve saydam bütçe hazırlık sürecidir. Kanun, üç yıllık bütçe, orta vadeli mali plan, yıllık ekonomik rapor, kurumsal faaliyet raporları, bütçe istatistiklerinin yayınlanma takvimi gibi düzenlemeler getirdi. Bu düzenlemelerle, kamuoyuna sunulan bilgilerin miktarı ve kalitesinde büyük bir sıçrama yaşandı.

TESEV'in 2006 Aralık ayında yayınladığı *Bütçe Kılavuzu - Uzman Olmayanlar İçin bir El Kitabı*

başlıklı yayın, TESEV'in 1999'dan bu yana yaptığı "Mali Saydamlık" çalışmalarının bir devamı olarak da görülebilir. Ancak adından anlaşılabilceği gibi, bu yayının farklı bir iddiası var: Uzman olmayanların ülkemizdeki yeni mali saydamlık ortamından yararlanmalarına yardımcı olmak.

Doç.Dr. Ayşe Uyduranoğlu Öktem ve Yrd. Doç. Dr. Müge Karacal tarafından hazırlanan *Bütçe Kılavuzu*, sivil toplum kuruluşları ve medya mensuplarının yeni bütçe süreci ile ilgili temel bilgilere bulacakları bir başvuru kitabı olarak tasarlandı. Bütçe kanunlarının olduğu gibi, bu kanunlara yol açan ve onları izleyen resmi belgelerin anlaşılabilmesini amaçlıyor. Bunu için gerekli temel bilgileri 44 sayfalık bir yayın içinde topluyor.

Ülkemizde kendi türünde ilk olduğu gibi, dünyadaki az sayıda örnekten biri olan bu yayının bir elektronik kopyasını TESEV web sitesinden indirebilirsiniz.

TESEV 2007 Etkinliklerinden...

Uluslararası Workshop: “Demokrasi Destek Diyalogu: Ürdün, Cezayir ve Pakistan'da Kadınların Güçlendirilmesi ”
TESEV Dış Politika Programı

■ 22-23 Mart, Ürdün

Kitap Tanıtım Toplantısı: AB'nin Türkiye ile İlişkilerinde Kant'ı Aramak, TESEV Dış Politika Programı

■ 5 Nisan, İstanbul - İstanbul Bilgi Üniversitesi

“İyi Yönetişim- Kaliteli Yaşam ” Projesi Araştırma Sonuçlarının Sunulması, TESEV İyi Yönetişim Programı

■ Nisan, Sivas

Uluslararası Konferans: Alman Dış Politika Konseyi (DGAP) “İki Devletli Çözüm Modelinin Uygulanması: İsrail/Filistin'de Dışarıdan Müdahale Senaryoları”, TESEV Dış Politika Programı

■ 13-14 Nisan, İstanbul

Çalışma Ziyareti, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yerel Demokrasiyi Desteklemeyi Amaçlayan Türkiye ve Polonya Sivil Toplum Ortaklığı”, TESEV İyi Yönetişim Programı

■ 23-30 Nisan, Polonya

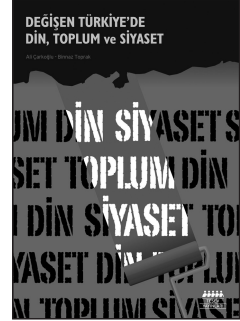
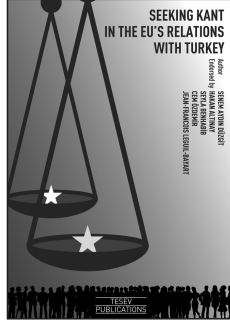
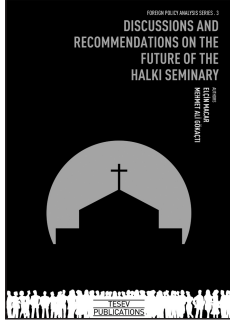
Uluslararası STK Sempozyumu “Yerel Demokrasiyi Desteklemek için Sivil Toplum Ortaklığı”

■ Haziran, İstanbul

Seminer: “Araştırma Projesi: Kıbrıs'ta Mülkiyet Sorunu”, TESEV Dış Politika Programı

■ Haziran, İstanbul

TESEV Yayınlarından...

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
Turkish Economic and Social Studies Foundation

www.tesev.org.tr

“Bu yayının gerçekleşmesine destek sağlayan TESEV Yüksek Danışma Kurulu'na teşekkür ederiz.”

TESEV İyi Yönetişim Bülteni

İmtiyaz sahibi: TESEV Yönetim Kurulu adına Can Paker

Sorumlu müdür: Ahmet Buldam

Editör: Engin Uğurlu

Yönetim yeri:

TESEV

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

Bankalar cad. Minerva Han

No: 2 Kat: 3 34420

Tel: 0212 292 89 03 Faks: 0212 292 90 46

Karaköy / İstanbul

Grafik tasarım: Myra

Basım yeri: Artpres

Yayın türü: Süreli

3 ayda bir çıkar.

Artpres Matbaacılık

İmam çeşme yolu 6/47 sk.

No: 5 / 14. Levent

Seyrantepe / İstanbul